

**OSNOVNA ŠKOLA SVETE ANE
OSIJEK
OSJEČKO-BARANJSKA ŽUPANIJA**

**LAVOSLAV LEOPOLD RUŽIČKA (1887.-1976.)
– OD PUČKOŠKOLCA DO NOBELOVCA**

MENTOR:

Anita Opančar, prof.

UČENICI:

Dora Perić, 8.b

Zrinka Zemljak, 7.a

Matea Sesar, 7.a

SADRŽAJ

1. UVOD	1
2. RUŽIČKINO DJETINJSTVO	2
2.1. OBITELJ RUŽIČKA – OD VUKOVARA DO OSIJEKA	2
2.2. DVOJBE O RUŽIČKINOM IMENU: LAVOSLAV ILI LEOPOLD	3
3. RUŽIČKINO OSNOVNO ŠKOLOVANJE	4
3.1. DVIJE GORNJOGRADSKÉ NIŽE PUČKE ŠKOLE U OSIJEKU	4
3.2. LAVOSLAV RUŽIČKA U I. B RAZREDU 1894./1895.	5
3.3. LAVOSLAV RUŽIČKA U II. RAZREDU 1895./1896.	6
3.4. LAVOSLAV RUŽIČKA U III. RAZREDU 1896./1897.	7
3.5. LAVOSLAV RUŽIČKA U IV. RAZREDU 1897./1898.	7
4. ZAKLJUČAK	8

BIBLIOGRAFIJA

PRILOZI

1. UVOD

Temu „Lavoslav Leopold Ružička (1887.-1976.) – od pučkoškolca do nobelovca“ odabrali smo iz nekoliko razloga. Ružička je bio prvi Hrvat dobitnik prestižnoga svjetskoga priznanja, Nobelove nagrade za kemiju 1939. godine, za svoj rad na polimetilenima i višim terpenima, čime je zavrjedio dužno štovanje i ostavio neizbrisiv trag u našoj, europskoj, ali i svjetskoj znanosti i povijesti. Drugi razlog za odabir ove teme značajne su obljetnice vezane uz život i smrt našega nobelovca. Početkom 2007.godine, na inicijativu Družbe „Braća Hrvatskog zmaja“, Zmajski stol je potaknuo postavljanje „Rondela velikana učenika gimnazije u Osijeku (prostor ispred današnje Prirodoslovno-matematičke gimnazije). Na tom mjestu otkrivena su poprsja trojice najpoznatijih učenika osječkih gimnazija: J. J. Strossmayera, Lavoslava Leopolda Ružičke i Vladimira Preloga. Treći razlog, iako ne i najmanje važan, podatak je da je Lavoslav Leopold Ružička pohađao Osnovnu školu Svete Ane u Aninoj ulici, tadašnju Nižu pučku školu u Gornjem gradu.

Vjerujemo da je svima istraživačima (a tako i nama) problem odakle početi. Pokušali smo postaviti konkretna pitanja i pronaći konkretne odgovore. Tko su bile značajne osobe koje su obilježile njegovo djetinjstvo? Kako se on, rođenjem Vukovarac, našao u Osijeku? Nakon spoznaja o njegovu djetinjstvu, željeli smo pobliže saznati kakvi su bili njegovi školski dani provedeni u dvjema pučkim školama. Tko su bili njegovi učitelji, ravnatelji škola? Koji su nastavni predmeti bili obvezni? Kakav je Ružička bio učenik? Kako se tada morao vladati u školi? Koliko je učenika bilo u jednome razrednom odjelu? Pratila nas je i dvojba u svezi s njegovim imenom, Lavoslav ili Leopold?

Dakle, naš cilj bio je istražiti razdoblje djetinjstva i osnovnog školovanja Lavoslava Leopolda Ružičke. Poticaj nam je što smo i sami učenici osnovne škole Svete Ane u Osijeku. Bili smo doslovce iznenađeni kada smo pronašli tvrdnju da je Lavoslav Leopold Ružička bio dobar, ali ne i izniman učenik.¹ Mi ćemo se truditi dokazati suprotno, a možda i više od toga. Znali smo da nas čeka zahtjevan posao, ali posao prepun izazova. Odlučili smo se za internetske stranice. Nakon toga, istražili smo stručnu literaturu, a potom se uputili u Državni arhiv u Osijeku gdje smo obavili

---

¹ Nenad Trinajstić, „Leopold Ružička (1887.–1976.) – prvi Hrvat dobitnik Nobelove nagrade“, Družba „Braća Hrvatskoga Zmaja“ Zmajski stol u Osijeku, Perivoj hrvatskih velikana – Rondel učenika gimnazije u Osijeku, Osijek 2007., 44.

glavninu našega istraživanja. Prikupljajući materijale o Ružičkinome djetinjstvu i „pučkoškolskome“ školovanju unaprijed smo razmišljali o tome kako oživjeti priču o dječaku iz Vukovara, osječkom pučkoškolcu i nobelovcu koji je živio i radio u Švicarskoj, ali i čovjeku koji nikada nije zaboravio svoju domovinu. Pritom smo istraživali stručnu literaturu od koje izdvajamo: zbornik radova Družbe „Braća Hrvatskoga Zmaja“ Zmajski stol u Osijeku, *Perivoj hrvatskih velikana – Rondel učenika gimnazije u Osijeku*, izdan u Osijeku 2007., zatim znanstveni rad dr. Stjepana Sršana, *Nobelovac Lavoslav Leopold Ružička (1887.-1976.) i njegovo osječko školsko okruženje 1894.-1906.* objavljen u Glasniku Arhiva Slavonije i Baranje br. 9 izdanog u Osijeku 2007. Povijest gornjogradskih pučkih škola čitali smo proučavajući arhivski materijal pod naslovom: „Prosvjetne, kulturne i znanstvene ustanove i organizacije“. Podatke vezane uz njegovo osnovnoškolsko školovanje prikupili smo proučavajući Školski zakon od 31. X. 1888. kojeg je pribrao i uredio Antun Cuvaj, Zagreb, 1901. te knjige Ispitnih izvješća (godine:1894./95., 1895./96., 1896./97., 1897./98.) koje su uglavnom i temelj svih naših prosudba i razmišljanja o odabranoj tematici.

2. RUŽIČKINO DJETINJSTVO

2.1. OBITELJ RUŽIČKA – OD VUKOVARA DO OSIJEKA

Roditelji Lavoslava Leopolda Ružičke bili su Stjepan Ružička i Amalija rođena Sever. Stjepan Ružička bio je češkoga (otuda i prezime Ružička) i hrvatskoga podrijetla, a majka Amalija hrvatskoga i njemačkoga podrijetla.² Stjepan Ružička bio je po zanimanju bačvar, a nešto kasnije postao je veletrgovac. U Hrvatsku se doselio u potrazi za boljim životom. Majka Amalija, rodom Osječanka, bila je iz ugledne obitelji. Obitelj Ružička nastanila se u Vukovaru na posjedu grofova Eltz. Vukovar je tada bio poznati grad i gospodarsko središte koje se isticalo uzgojem vina, žitarica i stoke. Roditelji našeg nobelovca kršćanski brak sklopili su 1885., a u kojem su dobili troje djece. Prvo dijete bio je sin Franjo rođen 1886. (umire ubrzo nakon rođenja). Drugo dijete, Leopold Stjepan, rođen 13. rujna 1887. u Vukovaru, budući je nobelovac. Treće dijete bio je sin Stjepan, rođen 1889. također u Vukovaru, kasnije

---

² Isto, 44.

postaje liječnik, ali se o njemu vrlo malo zna.³ Otac Stjepan Ružička skrbnim radom i materijalnim sredstvima obojici sinova omogućio je studiranje. Zabilježena je i njegova izjava nekoliko mjeseci nakon rođenja drugog sina: *“Ja sam polazio samo dva razreda osnovne škole, ali želim da mi sin dobije najbolju moguću naobrazbu.”*⁴ Otac Stjepan mukotrpno je radio, te umire od srčanog udara 1891. godine u Vukovaru. Udovica Amalija Ružička prodala je kuću u Vukovaru i sa sinovima preselila u rodni Osijek gdje su živjeli u zajedničkom kućanstvu njihovih teta, Katarine i Eme Prukner u Gundulićevoj 13. do smrti majke Amalije 1915. Amalija Ružička pokopana je na groblju Svete Ane pokraj svoga supruga.⁵

2.2. DVOJBE O RUŽIČKINOM IMENU: LAVOSLAV ILI LEOPOLD

U različitim dostupnim tekstovima njegovo je ime uglavnom Lavoslav ili Lavoslav (Leopold). Ružička je kršten Leopold Stjepan, kako je navedeno u IX. svesku Matične knjige župne crkve u Vukovaru za razdoblje 1879.-1890., a na stranici 298, pod rednim brojem 205.: „Godine 1887. mjeseca rujna dana 13. rođen je i 15. kršten LEOPOLD STJEPAN, zakoniti sin Stjepana RUŽIČKE i Amalije (Seva) SEVER ...“⁶ Leopold je staro njemačko osobno ime, a pod utjecajem franjevaca dobio je i hrvatsko ime Stjepan, po ocu. Zašto je ime Lavoslav gotovo u potpunosti potisnulo njegovo krsno ime? Zanimljivo je da je Ružička u svakodnevnom životu te u svim školskim dokumentima naveden imenom Lavoslav. Danas mnogi misle da je naš nobelovac Leopold Stjepan u svakodnevnom životu nosio „pohrvaćeno“ ime Lavoslav koje je netočan hrvatski prijevod imena Leopold. Leopoldovo drugo hrvatsko krsno ime Stjepan bilo je sasvim zanemareno, ponajviše zbog razloga: rođenjem brata, koji je dobio ime Stjepan, a kako ne bi bilo zabune, Lavoslav Leopold nije koristio ime Stjepan. Krajem 2006. godine, a prigodom postavljanja poprsja nobelovcu Ružički, HAZU u Zagrebu zauzela je stajalište da se koriste oba imena Lavoslav Leopold.⁷

---

³ Stjepan Sršan, “Nobelovac Lavoslav Leopold Ružička (1887.-1976.) i njegovo osječko školsko okruženje 1894.-1906.“, Glasnik Arhiva Slavonije i Baranje, br.9, Osijek, 2007., 184.

⁴ Božica Šuveljak-Žuljević, “Nobelovci Ružička i Prelog – gradovi Vukovar i Osijek“, Istočna Hrvatska: Osijek, Vukovar-Ilok, Zbornik radova Pedagoškog fakulteta u Osijeku, Osijek, 2002.,138.

⁵ Sršan, 185.

⁶ Trinajstić,44.

⁷ Sršan, 185.

3. RUŽIČKINO OSNOVNO ŠKOLOVANJE

3.1. DVIJE GORNJOGRADSKJE NIŽE PUČKE ŠKOLE U OSIJEKU

Lavoslav Leopold Ružička u Osijeku je završio 4 razreda pučke škole (1894.-1898.) i 8 razreda klasične gimnazije (1898.-1906.). Ružička je opisao Nižu pučku školu u Osijeku kao jednu od najboljih u zemlji. Ovdje su izdvojeni navodi iz njegova članka koji opisuju njegovo školovanje u Osijeku: „... *Bile su mi četiri godine, kad mi je umro otac, a naša porodica preselila je iz Vukovara 1891. godine u Osijek, rodno mjesto moje majke, gdje sam polazio pučku školu i gimnaziju. Pučku školu sam pohađao djelomično još u staroj zgradi kraj gornjogradske župnog dvora i prisustvovao sam preseljenju u novu zgradu u Jegerovoj ulici. To je bila u ono vrijeme sigurno jedna od najbolje opremljenih pučkih škola u zemlji. Razrednik mi je bio sada već davno pokojni učitelj Dončević, koji je školu uzorno vodio.*“⁸

U jesen 1894. dječak Lavoslav Ružička krenuo je u I. razred Gornjogradske niže pučke škole u Aninoj ulici. Ta škola i danas postoji pod nazivom Osnovna škola Svete Ane u Osijeku. Ružička je u njoj završio samo jedan, i to prvi razred.

Istražujući povijest škole, doznali smo da ona još nije obrađena sukladno arhivskim izvorima tako da podatci o početcima škole nisu pouzdani. Ipak, čini nam se da se najčešće kao godina utemeljenja škole spominje 1775. godina kada je u Gornjem gradu osnovana dječjačka i djevojačka škola.⁹ Grad je zbog nedostatka prostora podigao modernu jednokatnu veliku školsku zgradu sa suterenskim prostorijama i prostranim školskim dvorištem.¹⁰ 1. IX. 1895. otvorena je nova škola u Jägerovoj ulici kao druga gornjogradska niža pučka škola. U novoj i velikoj zgradi Gornjogradske niže pučke škole u Jägerovoj ulici Ružička je završio II., III. i IV. razred, a prešao je u nju, jer mu je ona bila bliža mjestu stanovanja. Pučka škola bila je u polukatu. Zgrada i danas postoji kao Filozofski fakultet u Osijeku. Zanimljivo nam je bilo upoznati se s odrednicama praćenja i ocjenjivanja učenika, jer i mi smo dio toga sustava, ali stotinjak godina poslije. Dijete je bilo dužno polaziti školu od 7. do 12. godine, ali je postojala mogućnost polaska u školu od navršene 6. godine

⁸ Lavoslav Ružička, Rad Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti, Kemijske znanosti, knjiga 443, (7), JAZU, Zagreb, 1989., 85.

⁹ Državni arhiv u Osijeku, dalje: DAOS, Prosvjetne, kulturne i znanstvene ustanove i organizacije, Sumarni inventar: Osnovna škola Svete Ane u Osijeku, 20.

¹⁰ DAOS, Prosvjetne, kulturne i znanstvene ustanove i organizacije: Sumarni inventar: Niža pučka škola Osijek I., Jägerova ulica, 15.

života. Sustav praćenja i ocjenjivanja napretka učenika u tadašnjoj Austro-Ugarskoj Monarhiji, u čijem sastavu se nalazila i Hrvatska, bilježio se kroz polaz škole, ćudorednost (vladanje), napredak u pojedinim predmetima te opći red (uspjeh) učenika. Redovitost polaza škole bilježila se u svjedodžbama oznakama: veoma marljiv, marljiv, prekidan nemanan. Ćudorednost (vladanje): veoma pohvalna, pohvalna, zakonom primjerena, besprikorna, ne bez prikora poradi.¹¹ Napredak u pojedinim predmetima potvrđivao se konačnim opisnim ocjenama: veoma dobro, dobro, dovoljno, nedovoljno. Opći red (opći uspjeħ) ostvarivao se na sljedeći naćin: postojala su dva prolazna, uspješna reda (prvi red s odlikom, prvi red) i dva neprolazna, neuspješna reda (drugi i treći red).¹² Prvi red s odlikom bio je najveći mogući ostvareni uspjeħ kojeg su dobivali oni ućenici koji su iz pojedinih predmeta imali većinom veoma dobre redove (ocjene), a ne više od jednoga dovoljnoga reda, te ako je broj veoma dobrih redova nadilazio broj dobrih barem za dva. Uz sve to, ućenik je morao imati pohvalno ili veoma pohvalno vladanje bez ikakvih prigovora. Drugi prolazni uspjeħ bilježio se kao prvi opći red, a mogli su ga ostvariti oni ućenici koji nisu imali niti jedan nedovoljan red. Ućenici s općim uspjeħom prvog reda s odlikom i prvog reda bez odlike prelazili su početkom sljedeće školske godine u viši razred. Ućenici koji su na kraju školske godine dobili u napretku drugi red (jedan ili dva nedovoljna reda) te treći red (uz ine slabije redove dobili su tri ili više nedovoljnih redova) morali su ponavljati razred.¹³

3.2 LAVOSLAV RUŽIĆKA U I. B RAZREDU (1894./1895.)

Lavoslav Ružićka prvu je godinu išao u Nižu pućku školu u Aninoj ulici (Aninu školu). Prvi razrednik mu je bio Matej Pavlović, a u drugom polugodištu dobio je ućiteljicu Katicu Hudetz. Kateheta (vjeroućitelj) bio je Ivan Mihelćić, a ravnatelj škole Škender Donćević. Upisana su dva velika razreda djećaka i jedan razred djevojćica.

1.b razred brojio je nama nevjerojatnih 80 djećaka, meću kojima smo pronašli i Lavoslava Ružićku, katolika, rođenog 13.9.1887. Kao njegova domovina navedena je

---

¹¹ DAOS, Školski zakon od 31.X.1888. s provedbenim naredbama i naćelnim rješidbama, pribrao i uredio Antun Cuvaj, kraljevski zemaljski školski nadzornik, Zagreb 1901. tisak kraljevske zemaljske tiskare, 224.

¹² Isto, 225.

¹³ Isto, 225.

Slavonija, a rodno mjesto Vukovar, a u rubrici ime, stališ i obitalište oca ili skrbnika piše Amalija (udova), Osijek. Ovi osnovni podatci ponavljaju se tijekom sva četiri razreda pučke škole. Prvi razred završio je s ocjenama: ćudorednost (vladanje) veoma pohvalno, polaz škole veoma marljiv, vjeronauk veoma dobro, ćitanje veoma dobro, stvarna obuka na temelju ćitanke dobro, raćunstvo i geometrijsko oblikoslovje veoma dobro, ženski rućni rad i kućanstvo dobro, svjetovno i crkveno pjevanje veoma dobro, gimnastika veoma dobro. Imao je 27 isprićanih izostanaka. Opći red napretka I. s odlikom. Od ukupno 80 ućenika, 21 ih je ostvarilo opći uspjeh I. red s odlikom, 52 imalo je I. red, 5 II. red te 2 III. red.¹⁴

Uvidom u ispitno izvješće zakljućili smo da je Lavoslav Rućićka na samom poćetku svog školovanja bio izvrstan ućenik, te se tada najboljim uspjehom uvrstio meću najbolje ućenike u razredu, a uz to je bio i uzornog vladanja. Nešto slabiji uspjeh ostvario je iz stvarne obuke na temelju ćitanke i ženskog rućnog rada.

3.3. LAVOSLAV RUĆIĆKA U II. RAZREDU (1895./1896.)

Lavoslav Rućićka je u II. razred pošao u novu Pućku školu u Jägerovoj ulici. U novoj školi Rućićka se našao u razredu koji je brojio 69 djećaka. Ravnatelj, ućitelj i razrednik bio mu je Škender Donćević, a novi kateheta Ante Schmidt. Obojica navedenih ućitelja poućavali su ga do kraja IV. razreda.

Drugi razred završio je s ocjenama: ćudorednost veoma pohvalno, polaz škole veoma marljiv, vjeronauk veoma dobro, ćitanje veoma dobro, stvarna obuka na temelju ćitanke dobro, raćunstvo i geometrijsko oblikoslovje veoma dobro, krasopis veoma dobro, ženski rućni rad i kućanstvo veoma dobro, svjetovno i crkveno pjevanje dobro, gimnastika veoma dobro. Imao je 22 isprićana izostanka. Opći red napretka I. s odlikom. Na kraju II. razreda Lavoslav Rućićka imao je slične ocjene kao i u I. razredu. Zapazili smo da je u II. razredu uveden krasopis kao novi predmet. Od ukupno 69 ućenika njih 17 je ostvarilo opći red napretka I. s odlikom, 36 I. opći red, 12 II. red, 3 III. red, a jedan ućenik ostao je neispitan. 15 ućenika nije zadovoljilo i moralo je ponavljati razred.¹⁵ Lavoslav Rućićka je i dalje meću najboljim ućenicima

---

¹⁴ DAOS, Niža pućka škola u Osijeku Gornjem gradu, Ispitno izvješće o napredku ućenika 1894./95., fond:189, knj.-kut.:40, god:1894./95., br.: Ispitno izvješće

¹⁵ DAOS, Niža pućka škola u Osijeku Gornjem gradu (Jägerova ulica), Ispitno izvješće o napretku ućenika 1895./96., fond 188, knj.-kut.:3, god.: 1895./96., br.: Ispitno izvješće

po uspjehu i vladanju. Nešto slabiji uspjeh ostvario je iz stvarne obuke na temelju čitanke i svjetovnog i crkvenog pjevanja.

3.4. LAVOSLAV RUŽIČKA U III. RAZREDU (1896./1897.)

Lavoslav Ružička je III. razred pučke škole nastavio u Gornjogradskoj nižoj pučkoj školi u Jägerovoj ulici i završio ga s ocjenama: čudorednost veoma pohvalno, polaz škole veoma marljiv, nauk vjere veoma dobro, čitanje i razumijevanje čitanoga s vježbama u govoru veoma dobro, računstvo i geometrijsko oblikoslovlje veoma dobro, krasopis dobro, risanje dobro, svjetovno i crkveno pjevanje dobro, gimnastika veoma dobro, radnje u školskom vrtu veoma dobro. Imao je 5 ispričanih izostanaka. Opći red napretka I. s odlikom.¹⁶

U III. razredu imao je slične ocjene kao i ranije. Novi predmeti su risanje i radnje u školskom vrtu. Radnje u školskom vrtu kao predmet postojao je samo u trećem razredu. Od III. razreda više nije imao predmet ženski ručni rad i kućanstvo. Od ukupno upisana 74 dječaka, 15 ih se osobito istaknulo ostvarivši najbolji uspjeh I. reda s odlikom, a među njima je i Lavoslav Ružička. Nešto slabiji uspjeh ostvario je iz krasopisa, risanja, te svjetovnog i crkvenog pjevanja.

3.5. LAVOSLAV RUŽIČKA U IV. RAZREDU (1897./1898.)

Lavoslav Ružička polazio je IV. razred pučke škole 1897./1898. Ocjene su mu bile: čudorednost veoma pohvalno, polaz škole veoma marljiv, nauk vjere veoma dobro, čitanje i razumijevanje čitanoga s vježbama u govoru veoma dobro, računstvo i geometrijsko oblikoslovlje veoma dobro, krasopis veoma dobro, risanje dobro, svjetovno i crkveno pjevanje dobro, njemački jezik veoma dobro, gimnastika veoma dobro. Izostao je 5 ½ ispričanih izostanaka. Opći red napretka I. s odlikom.¹⁷

Njemački jezik bio je novi predmet. Nešto slabiji uspjeh ostvario je iz risanja te svjetovnog i crkvenog pjevanja. U Lavoslavovu razredu bilo je 72 dječaka, od kojih je 24 krajem školske godine ostvarilo najbolji uspjeh. On je bio među njima.

---

¹⁶ DAOS, Niža pučka škola u Osijeku Gornjem gradu (Jägerova ulica), Ispitno izvješće o napretku učenika 1896./97., fond 188, knj.-kut.:4, god.:1896./97., br.: Ispitno izvješće

¹⁷ DAOS, Niža pučka škola u Osijeku Gornjem gradu (Jägerova ulica), Ispitno izvješće o napretku učenika 1897./98., fond:188, knj.-kut.:5, god.:1897./98., br.: Ispitno izvješće

4. ZAKLJUČAK

Ovaj samostalni istraživački rad obuhvaća Ružičkino djetinjstvo i „pučkoškolsko“ školovanje. Kako bi se dobio uvid u njegovo cjelokupno školovanje, trebalo bi istražiti i njegovo gimnazijsko školovanje, studij, znanstveni rad i postignuća, privatni život, te veze s domovinom. Proučavajući djetinjstvo i osnovnoškolske dane Lavoslava Leopolda Ružičke, uspjeli smo učiniti ga nama bliskim i jednim od nas. Pratile smo ga na njegovom životnom putu od rođenja u Vukovaru, u obitelji kojoj nije nedostajalo roditeljske brige, ljubavi i pažnje oca Stjepana i majke Amalije. Lavoslav Leopold rastao je zaigran u društvu dvije godine mlađeg brata Stjepana. Otac Stjepan je uplatom police životnog osiguranja, a u korist svoje djece, materijalno zbrinuo svoju obitelj te djeci omogućio daljnje školovanje. Na žalost, djeca su vrlo rano ostala bez oca, a obitelj se preselila u Osijek gdje se majka, zajedno sa sestrama Emom i Katarinom, uistinu potrudila dječacima osvijestiti temeljne ljudske vrijednosti. Lavoslav Leopold završio je I. razred Niže pučke škole u Aninoj ulici s najboljim uspjehom te uzornim vladanjem. Mnogobrojnost učenika, nedostatak prostora, te udaljenost škole, neki su od razloga zašto je prešao u novu Nižu pučku školu u Jägerovoj ulici gdje je završio II., III. i IV. razred. Utvrdili smo da je Lavoslav pohađao dvije Gornjogradske niže pučke škole (u Aninoj ulici i Jägerovoj ulici te da je u obje bio jednako marljiv i uspješan). U obje škole se nalazio u dječaćkim razredima, iako su tada postojali i tzv. obospolni ili mješoviti razredi. Sva četiri razreda pučke škole završio je s najboljim uspjehom (I. s odlikom) te uzornim vladanjem. Utvrdili smo da je bio istaknuti učenik. Rijetko je izostajao s nastave. Želimo li izdvojiti predmete u kojima je imao nešto slabiji uspjeh, to su bili risanje te svjetovno i crkveno pjevanje. Njegovi učitelji Marin Pavlović, Škender Dončević, učiteljica Katica Hudetz, vjeroučitelji Ivan Mihelčić i Ante Schmidt zasigurno su značajno utjecali na mladog učenika. Ružička se kasnije rado sjećao svojih prvih školskih dana i prvih učitelja. Na kraju bismo izdvojili njegovu misao u kojoj se najbolje vidi kako je doživljavao ulogu učitelja, kasnije i svojih profesora, a u kojoj se i on našao tijekom svoga života poučavajući druge:

„Mladež ima pravo biti bolja od svojih učitelja, a vještina nastavnika je prvenstveno u tome, kako uz disciplinu i efikasnost u radu, ne spriječiti samostalni znanstveni razvoj nove generacije ...“¹⁸

---

¹⁸ www.croatia.ch/kultura/znanost/index.php - 30k (10. 10. 2007.)

BIBLIOGRAFIJA

IZVORI:

Državni arhiv u Osijeku, Niža pučka škola u Osijeku Gornjem gradu (Anina ulica), Ispitno izvješće o napredku učenika 1894./95., fond:189, knj.-kut.: 40, god.: 1894./95., br.: Ispitno izvješće

Državni arhiv u Osijeku, Niža pučka škola u Osijeku Gornjem gradu (Jägerova ulica), Ispitno izvješće o napretku učenika 1895./96., fond 188, knj.-kut.: 3, god.: 1895./96., br.: Ispitno izvješće

Državni arhiv u Osijeku, Niža pučka škola u Osijeku Gornjem gradu (Jägerova ulica), Ispitno izvješće o napretku učenika 1896./97., fond: 188, knj.-kut.: 4, god.:1 896./97., br.: Ispitno izvješće

Državni arhiv u Osijeku, Niža pučka škola u Osijeku Gornjem gradu (Jägerova ulica), Ispitno izvješće o napretku učenika 1897./98., fond: 188, knj.-kut.: 5, god.: 1897./98., br.: Ispitno izvješće

Državni arhiv u Osijeku, Školski zakon od 31.X.1888. s provedbenim naredbama i načelnim rješidbama, pribrao i uredio Antun Cuvaj, kraljevski zemaljski školski nadzornik, Zagreb 1901. tisak kraljevske zemaljske tiskare

Državni arhiv u Osijeku, Prosvjetne, kulturne i znanstvene ustanove i organizacije, Sumarni inventar: Osnovna škola Svete Ane u Osijeku; Niža pučka škola Osijek I., Jägerova ulica

LITERATURA:

Družba „Braća Hrvatskoga Zmaja“ Zmajski stol u Osijeku, Perivoj hrvatskih velikana – Rondel učenika gimnazije u Osijeku, Josip Juraj Strossmayer, Lavoslav Leopold Ružička, Vladimir Prelog, Osijek, 2007.

Landeka, Marko, Školstvo u istočnoj Hrvatskoj do 1945. godine, Državni arhiv u Osijeku, Osijek, 2004.

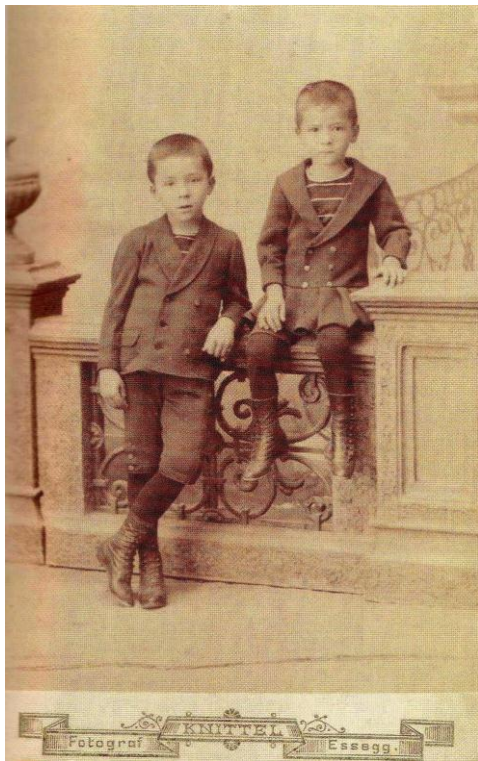
Sršan, Stjepan, Nobelovac Lavoslav Leopold Ružička (1887.-1976.) i njegovo osječko školsko okruženje 1894.-1906., Glasnik Arhiva Slavonije i Baranje, 9, Osijek, 2007.

Šuveljak-Žuljević, Božica, Nobelovci Ružička i Prelog – gradovi Vukovar i Osijek, Istočna Hrvatska: Osijek-Vukovar-Ilok, Zbornik radova Pedagoškog fakulteta u Osijeku, Osijek, 2002.

Lavoslav Ružička, Rad Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti, Kemijske znanosti, knjiga 443, (7), JAZU, Zagreb,1989.

www.croatia.ch/kultura/znanost/index.php - 30k (10.10.2007.)

PRILOZI

Slika 1.

Lavoslav Leopold Ružička –
desno brat Stjepan

Literatura: Družba «Braća Hrvatskoga
Zmaja» Zmajski stol u Osijeku, Perivoj
hrvatskih velikana – Rondel učenika
gimnazije u Osijeku, Osijek, 2007.,47.

Slika 2.

Majka Amlija Ružička rođena Sever.

Literatura: Isto.

Slika 3.

Rodna kuća Lavoslava Leopolda Ružičke u Vukovaru.

Literatura: Isto.

Slika 4.

Gornjogradska niža pučka škola u Aninoj ulici.

Izvor: Državni arhiv u Osijeku.

Slika 5.

Gornjogradska pučka škola u Jägerovoj ulici.

Literatura: Marko Landeka, Školstvo u istočnoj Hrvatskoj do 1945. godine, Osijek, 2004., 36.

